

ЗЛАТОГЛАВКА ЧЕШКА НАРОДНА ПРИКАЗКА

chitanka.info

Живееше някога един крал. Той беше толкова умен, че дори говорът на животните разбираше. Ето как беше го научил. Пристигна при него една старица, донесе му в плетена кошничка риба и рече:

— Заповядай тази риба да я изпържат и я изяж. Тогава ти ще почнеш да разбираш какво си говорят всичките живи твари, които ходят по земята, плуват в морето и летят по въздуха.

Кралят се зарадва, че ще може да знае това, което никой не умее. Той щедро заплати на старицата, повика своя прислужник Иржик и му поръча да приготви рибата за обяд.

— Само гледай, да не си хапнал нито едно парче, защото ще ти отсека главата!

Иржик се учуди на такава забрана.

— Откак съм се родил, такава риба не съм виждал! — помисли си той. — Много прилича на змия. И нима е възможно готвачът да не опита яденето, което готви!

И когато рибата стана готова, Иржик взе едно парче и го изяде. Тогава изведнъж долови тънки гласчета:

— И ние искаме да хапнем от рибата! Дай и на нас едно парченце.

Иржик се озърна. Наоколо нямаше никого, само мухи, които летяха в кухнята. На улицата се разнесе подебел глас:

— Къде отидоха? Къде се дянаха?

По-тънките гласчета отговориха:

— Към воденичаря, на ечмяната нива.

Иржик погледна през прозореца и видя един гъсок да води стадо гъски.

— Аха! — си рече Иржик. — Ето каква е рибата. Сега той вече знаеше каква беше работата.

И като глътна още едно парче, той понесе чинията към кралските покои, като че нищо не се беше случило, и я поднесе на масата.

Подир пладне кралят заповяда на Иржик да оседлае конете и да го придружи на разходката. Кралят яздеше напред, а Иржик — след него. Когато минаваха през зелената ливадка, Иржиковият кон се разигра и почна да говори по конски:

— Охо-о, братче! Толкова ми е леко, че ми се ще да полетя през планината.

— И аз бих литнал — отвърнал кралският кон, — но върху мене е старецът: щом подскоча, той ще се събори и ще си счупи шията.

— Какво от това, нека я счупи — продума първият кон, — наместо стареца ще носиш младия.

Като чу този разговор, Иржик се разсмя от сърце, но тихичко, за да не го усети кралят. Но кралят, които също разбираше какво си говорят конете, погледна Иржика, видя, че и той се смее и попита:

— Ти на какво се смееш?

— Тъй, ваше величество, спомних си нещо и затуй се засмях.

В двореца кралят заповяда на Иржик да му налее стакан вино.

— Но внимавай, ако го прелееш или не долееш, ще платиш с главата си.

Иржик взе каната с виното и захвана да налива. В това време през прозореца влязоха две птички. Едната гонеше другата, която носеше в човката си три златни косъмчета.

— Дай ми ги, дай! — викна гонителката. — Те са мои.

— Не ги давам! Те са мои! Аз ги видях!

— А пък аз ги видях, като паднаха, когато хубавицата разчесваше златните си коси. Дай ми поне двете!

— Няма да ти дам нито едното! Тогава втората птичка догони първата и хвана златните косъмчета. Докато летяха и си отнемаха една от друга находката, едното косъмче падна на пода и звънна. Иржик се огледа... и преля стакана.

— Ти чу какво ти казах! — извика кралят. — Само ако успееш да намериш златокосата девойка и ми я доведеш да ми стане жена — ще те помилвам.

Какво можеше да направи Иржик? За да не си изгуби главата, той тръгна да търси хубавицата, макар че не знаеше къде да я дири.

Оседла си коня и тръгна, където му видят очите. Навлезе в старата гора. Накрай гората видя, че гори един храст. А под храста — мравуняк, и искрите падат право в него. Мравките изплашени тичаха и мъкнеха яйцата си.

— Олеле, помогни ни, Иржик — замолиха се мравките, — защото ще загинем заедно с нашите дечица!

Иржик скочи от коня, отсече храста и изгаси огъня.

— Благодарим — викнаха мравките. — Ако някога ти потрябва нашата помощ, спомни си за нас. Ние ще ти помогнем.

Иржик продължи пътя си през гората. Стигна пред една висока ела. На върха и имаше вранешко гнездо, а долу, на земята, жално писукаха две вранчета.

— Нашите родители отлетяха — рекоха те, — и ние сами трябва да си добиваме прехраната. Ние, бедничките, сме неразумни, още не можем да летим. Помогни ни, Иржик, нахрани ни, защото ще умрем от глад.

Иржик, без да мисли много, скочи от коня, удари го с меча си и остави на вранчетата убития кон.

— Благодарим ти! — весело захванаха да грачат вранчетата. — Ако ти потрѣбва нашата помощ — спомни си за нас.

По-нататък се наложи на Иржик да върви пешком. Дълго вървя през гората и най-сетне стигна до голямото море. На брега видя двамина рибари, които спореха помежду си за една златна рибка. Бяха я уловили и всеки искаше да си я прибере.

— Мрежата е моя и каквото съм хванал, ще бъде мое! — викаше единият.

— Какво, че е твоя мрежата, когато лодката е моя! — викаше вторият рибар.

— Виж, ако хванем още една такава рибка, тя ще бъде твоя.

— Как не, ти ми дай тази, а другата ще бъде твоя.

— Аз ще ви помиря — обади се Иржик. — Продайте ми вашата рибка, а парите си разделете по равно. Готов съм хубаво да ви заплатя.

И той даде на рибарите всичките пари, които получи от краля за из път. Рибарите много се зарадваха на тази изгодна продажба, а Иржик пусна рибката да плува пак в морето. Тя плесна весело във водата, гмурна се и после си подаде главичката:

— Благодаря ти, Иржик! Ако някога ти потрѣбва моята помощ, спомни си за мене и аз ще ти се отплатя за услугата.

И тя се загуби между вълните.

— Накъде ти е пътят? — попитаха рибарите Иржика.

— Отивам да търся невеста за своя господар. Потрѣбна му е златокоса хубавица, но аз не знам къде да я намеря.

— Ние можем да ти кажем — отвърнаха рибарите. — Тя е дъщеря на краля, който живее в оня кристален дворец, хе там, на острова. Всеки ден на разсъмване тя си разчесва златните коси и от тях идва сияние, което се носи по морето и небето. Ако искаш, ние можем

да те откараме до острова, задето можа да ни помириш, когато се карахме. Само имай пред вид, че кралските дъщери са дванадесет на брой, а златокоса е само една.

Като слезе на острова, Иржик влезе в кристалния дворец и помоли краля да му даде своята златоглава щерка, която ще отведе да се ожени за неговия крал.

— Добре — рече кралят. — Но ти си длъжен да ми решиш за три дена три задачи. Всеки ден по една. Утре ще почнат, а сега си почини.

На другата сутрин кралят каза:

— Моята златокоса имаше огърлица от скъпоценни бисери. Нишката се скъса и бисерите се пръснаха в ливадата, нападаха между високите треви. Искам да ми ги събереш тъй, че нито един бисер да не остане. Тази е първата задача.

Тръгна Иржик по ливадата, а ливадата голяма, широка. Пълзя, търси ги, но настана пладне, а той нищо не намери.

— Ех — рече си Иржик, — къде са ми мравките, те да ми помогнат.

— Идваме на помощ! — долови том много мравешки гласове.

Откъде се взеха малки те мравки и запълзяха около него! Попитаха го:

— Какво ти е нужно?

— Аз трябва да събера бисерите от тази ливада, но не виждам напреде си нито един.

— Почакай, ние ще ги съберем.

И мравките бързо донесоха цяла шепа бисери. Оставаше Иржик само да ги наниже на една нишка. Вече завързваше нишката, когато ето че закуцука още една хрома мравка — кракът и беше изгорял по време на пожара.

— Почакай, Иржик! — извика хромата мравка. — Нося ти още един бисер!

Отнесе Иржик огърлицата на краля и той преброи бисерите. Всичките бяха до един на мястото си — целички.

— Добре си изпълни задачата — рече кралят. — Утре ще ти задам друга.

На сутринта Иржик се яви при краля и той му заговори:

— Когато моята дъщеря се къпеше в морето, тя си изтърва златния пръстен. Намери го и ми го донеси!

Тръгна Иржик към морето и тъжен закри по брега. Морето беше чисто, но толкова дълбоко, че дъното му не се вижда. Къде може да се намери един пръстен!

— Ех, да беше тука златната рибка, колко лесно щеше да ми помогне!

В морето нещо блесна и мигом от дълбочината изплува златната рибка.

— Аз съм тука и ще ти помогна. Какво ти е потребно?

— Трябва да намеря в морето златния пръстен, но не виждам дъното му.

— Но аз тъкмо срещнах щуката и видях на перката и закачен златния пръстен. Почакай малко, ще ти го донеса.

Бързо се върна рибката от морските дълбочини и донесе щуката със златния пръстен, окачен на перката ѝ.

Кралят отново похвали Иржик, а на третия ден му зададе нова задача.

— Ако искаш да дам моята Златокоска за твоя крал, донеси ми жива и мъртва вода.

Иржик не знаеше къде да търси такава вода и тръгна където му видят очите. Влезе пак в старата гора.

— Ех, да ми са тука вранчетата, те щяха да ми помогнат! Мигом над главата му заплескаха криле и — изневиделица се появиха двете вранчета.

— Ние сме тук и ще ти помогнем — загракаха те. — Кажу какво искаш?

— Трябва ми жива и мъртва вода, но не зная откъде да я взема.

— Затуй пък ние добре знаем. Почакай малко. Ей сегинка ще ти я донесем.

И наистина, те бързо донесоха на Иржик две дървени манерчета, пълни с вода — едното с жива вода, а другото — с мъртва. Зарадван, че така му е провървяло, Иржик побърза да отиде в кралския дворец. По пътя край гората той видя паяжина. В средата и се беше наместил паяк, който смучеше кръв от една муха. Иржик взе манерката с мъртвата вода и напръска с нея паяка. Той падна мъртъв на земята. Иржик напръска мухата с жива вода от другата манерка и мухата се съвзе, измъкна се от паяжината и полетя във въздуха.

— За твой късмет ти ме възкреси, Иржик — забръмча тя. — Без мене ти надали щеше да познаеш коя от дванадесетте княгини е Златогдавка.

Като видя кралят, че Иржик реши и третата задача, събщи, че му дава своята дъщеря.

— Но ти си длъжен самичък да я избереш. И той отведе Иржик в големия салон, където край една кръгла маса седяха дванадесет хубавици, които имаха все еднакви лица. Всяка беше наметната с голямо, бяло като сняг покривало, което скриваше косите и.

— Ето дъщерите ми — заговори кралят. — Ако познаеш коя от тях е Златоглавка, можеш да я отведеш със себе си. Не отгадаеш ли, значи не ти е писано, ще си идеш сам.

Обърка се Иржик и не знаеше какво да прави. Тогава нещо забръмча край ухото му.

— Ж-ж-ж, мини около масата. Аз ще ти подсказам.

Това беше мухата, която съживи. Тръгна той около масата, а мухата забръмча покрай него.

— Тази не е... и тази не е... и тази. Ето я къде е твоята Златоглавка.

— Дай ми ето тази дъщеря! — извика Иржик. — Аз я заслужих за своя крал.

— Отгатна! — рече кралят.

А дъщерята се дигна от масата, смъкна покривалото и златните и коси се разсипаха на големи вълни до самата земя. Всичко наоколо огряха, сякаш изгряваше слънцето. Иржик дори присви очи.

Тогава кралят даде на дъщеря си за из път всичко, което се полагаше, а Иржик се упъти към дома си с невеста за своя господар.

Очите на стария господар пламнаха и той щеше да подскочи от радост, като видя златоглавото момиче. Веднага почнаха да се готвят за сватба. А на Иржика кралят почна да говори:

— Аз исках да те обеса за непослушание, твоя труп трябваше да изкълват враните, но затуй, че ти добре ми послужи, ще заповядам само да ти отсекаат главата и да те погребат с чест.

И на Иржика отсякоха главата. Златоглавка помоли краля да и дадат тялото му и кралят не отказа на своята невеста. Тогава тя долепи главата до тялото, поръси го с мъртва вода и тялото отново се срасна с

главата и дори рана не остана. Сетне кралицата поръси Иржик с жива вода и той се дигна здрав и подмладен.

— Как хубаво бях заспал! — рече той и потърка очите си.

— Да, хубаво беше заспал! — рече кралицата. — Ако не бях аз, ти щеше да спиш вечно.

Старият крал, като видя колко се е подмладил и разхубавил Иржик, също пожела да се подмлади.

— Отсечете ми — каза той — главата, а сетне ме съживете с чудната вода.

Така и направиха. Бездушното тяло на краля поливаха с жива вода, додето не я разляха до капка, но главата никак не се срасна с тялото. Тогава захванаха да го поливат с мъртва вода и главата веднага се срасна, но живата вода вече я нямаше, за да възкресят мъртвия.

Но кралство без крал не може. По-умен от Иржика там нямаше, нали той разбираше дори говора на животните. Него тогава избраха за крал, а Златоглавка направиха кралица.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.